

ISSN: 2146-3042

DOI: 10.25095/mufad.756280

Finansal Okuryazarlık Ve Siirt Üniversitesi Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*

Erdal YILMAZ*

Tunay ASLAN**

ÖZET

Kapitalist ekonomik sistemin baskın olduğu günümüz dünyasında bireylerin belirli bir finansal okuryazarlık düzeyine sahip olması kaçınılmaz olmuştur. Bireylerin finansal bilgi düzeylerini artırması, sağlıklı finansal kararlar almalarını ve doğru finansal araçlara yönelmelerini kolaylaştıracaktır. Özellikle 2008 yılında başlayan küresel ekonomik krizden sonra finansal okuryazarlığın önemi dünya çapında daha fazla vurgulanmaya başlanmıştır. Bu çalışmada Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve demografik özellikler açısından anlamlı bir farklılığın olup olmadığının tespiti için bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeyinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşları ve öğrenim gördükleri sınıfları yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca internet bankacılığı kullanan öğrencilerin kullanmayan öğrencilere göre daha yüksek bir finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu, diğer demografik özellikler açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Bilgi, Üniversite Öğrencileri.

JEL Sınıflandırması: A20, D14, J11.

Finacial Literacy And A Study On Siirt University Students

ABSTRACT

It is now inevitable for individuals to have a specific level of financial literacy in today's world, where the capitalist economic system is predominant. The increasing financial knowledge levels of individuals will make it easier for them to take healthy financial decisions and tend to correct financial instruments. The importance of financial literacy is now emphasized much more globally, especially after the 2008 global economic crisis. This research is run to determine the financial literacy level of Siirt University Faculty of Economics and Administrative Sciences students and to investigate whether there existed a meaningful difference in terms of demographic characteristics. As a result of the study, it is determined that students have a moderate level of general financial literacy. Also, it is found that, students' financial literacy levels increase parallel to their highering ages and classes. Furthermore, it is detected that students who use online banking have higher financial literacy compared to students who don't use online banking. A meaningful difference is not observed in terms of other demographic characteristics.

Keywords: Financial Literacy, Financial Knowledge, University Students

Jel Classification: A20, D14, J11.

* Makale Gönderim Tarihi: 05.08.2019, Makale Kabul Tarihi: 07.11.2019, Makale Türü: Nicel Araştırma

* Doç.Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Turizm Fakültesi, eyilmaz@omu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-2491-446X.

** Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, tunay_aslan@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0363-6691.

1. GİRİŞ

Liberal kapitalist ekonomik sistemin günümüz dünyasında baskın sistem olması, kişilerin belirli bir finansal okuryazarlık düzeyine sahip olmasını da gerekli kılmaktadır. Parayı yönetme becerisi günümüzde önemli bir yetenek haline gelmiştir. Modern toplumda insanların, piyasalarda kullanılan finansal araç/ hizmetlerin artan karmaşıklığı ile başa çıkabilmesi ve hayatta kalabilmesi için finansal okuryazarlık becerilerini geliştirmesi zorunluluk haline gelmiştir. Finansal okuryazarlık yetkinliğine sahip olmak, bireylerin karşılaştıkları finansal sorunları çözmek ve bu sorunları önceden öngörüp kaçınmak için oldukça önemlidir. Günümüzde bireylerin refah içinde, mutlu ve sağlıklı bir hayat sürdürmesi için iyi bir finansal okuryazarlık becerisine sahip olması gerekmektedir (Öztürk ve Demir, 2015: 113).

Finansal okuryazarlıkla ilgili tam bir fikir birliğine varılamamakla birlikte, bu konuda, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü önemli araştırmalarda ve faaliyetlerde bulunmaktadır. OECD'ye göre finansal okuryazarlık; "bireylerin ekonomik hayata katılımını sağlamak, bireylerin ve toplumun refahını geliştirmek, bireylerin karşılaştıkları finansal durumlar hakkında etkili kararlar vermesini sağlamak amacıyla çeşitli finansal kavramlar ve riskler hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu bilgiyi uygulama becerisi" olarak tanımlanmıştır (Güler ve Tunahan, 2017: 81).

Finansal okuryazarlık; tasarruf, yatırım, bütçeleme, borç alma/verme, sigortalama, gelir- gider dengesi ile ilgili uygulamalar, finansal ürün/hizmetler hakkında bilgi ve becerilerin geliştirilmesi, finansal risk ve fırsatların öngörülmesi, iktisadi refahın artırılması için etkin kararlar verilmesini sağlayan bir süreçtir (Gutnu ve Cihangir, 2015: 416). Bu süreç sadece bireyleri değil toplumun tüm kesimlerini etkileyen önemli bir kavramdır. Bireysel finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması sadece kişinin kendisi için değil toplumun sosyal refahı için de oldukça önemlidir. Ailede öğrenilen para yönetim becerisi eğitim ve tecrübeyle gelişerek tüm toplumun tüketim alışkanlığını etkilemektedir. Kişilerin verdiği bireysel finansal kararlar toplumsal refahın artmasında etkilidir (Çoşkun, 2016: 2247).

Finansal okuryazarlık, sınırlı imkânlarla ve bütçeye sahip bireylerin alacakları finansal kararlarda en yüksek faydayı elde etmek isteyen bireyin sahip olması gereken özelliklerdir. Bu özellikler finansal piyasaların gelişmesi ve çeşitlilik göstermesi ile daha önemli hale gelmiştir. Bireysel tasarrufların hangi finansal ürünlere yatırılacağı, yatırım alternatifleri arasından en uygun seçimin yapılması ve harcamaların yönetilmesi finansal okuryazarlığın gelişimine bağlıdır (Coşkun, 2016: 2248).

Literatürde finansal okuryazarlığın ölçülmesi için yapılan akademik çalışmalarda gerek üniversite öğrencileri üzerinde gerekse bireyler üzerinde çok farklı değişkenler kullanılmaktadır. Bu çalışmada Siirt Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde, işletme, iktisat, maliye bölümünde eğitim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi ölçülmekte ve bu düzeye etki eden değişkenler incelenmektedir. Buna göre çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünün ardından konuyla ilgili literatür incelemesine yer verilmiş daha sonra araştırma hipotezleri ve araştırma bulguları incelenmiştir. Son olarak bu bulgular doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Finansal okuryazarlık alt gruplarına

ilişkin öğrencilerin puanlarının yüzdeleri ile açıklayıcı değişkenler arasındaki “Bağımsız Örneklem t Testi” ve “Tek Yönlü Varyans Analizi” ile kontrol edilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Finansal okuryazarlık ve finansal bilgi düzeyinin ölçülmesine yönelik çok sayıda akademik çalışma mevcuttur. Yapılan akademik çalışmalar incelenen örneklem açısından farklılık göstermesine rağmen genellikle finansal okuryazarlığı etkileyen faktörler ve bu faktörler arasındaki ilişkiler ele alınmıştır. Çalışmanın bu kısmında dünyada ve Türkiye’de finansal okuryazarlıkla ilgili bazı akademik çalışmalara ve bulgulara özet olarak yer verilmiştir.

Danes ve Hira (1987), ABD’deki Iowa State Üniversitesi’nde 323 öğrenci ile yaptıkları anket çalışmalarında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla finansal bilgiye sahip olduklarını ve de finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin üst sınıflarda daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Markovich ve DeVaney (1997), 236 üniversite öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre finansal okuryazarlık bilgi düzeyinin daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Hogart (2002) yaptığı çalışmada, ABD’de yetişkinler üzerinde finansal okuryazarlık durumunu 28 anket sorusu ile test etmiş, daha düşük eğitim ve gelir seviyesine sahip yetişkinlerin finansal bilgi seviyesinin de daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Chen ve Volpe (2002), çalışmalarında öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek için 924 üniversite öğrencisine anket uygulamışlardır. Sonuçta finansal okuryazarlık konusunda kadın öğrencilerin finansal bilgi ve becerilerinin erkek öğrencilere göre daha az olduğunu tespit etmişler ve bilgi seviyesi az olan öğrencilerin yanlış görüş, tutum sergilediklerini gözlemlemişlerdir.

Beal ve Delpachitra (2002), Avustralya’daki öğrenciler üzerinde yaptıkları finansal okuryazarlık çalışmalarında öğrencilerin finansal konularda fazla yetenekli olmadıklarını ayrıca gelir düzeyi yüksek ve iş deneyimine sahip öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Worthington (2006) çalışmasında, logit regresyon modelini kullanarak finansal okuryazarlık düzeyini tespit etmeye çalışmıştır. Sonuçta finansal okuryazarlık bilgi düzeyi çalışmayan kişilerde çalışan kişilere göre daha düşük çıkmıştır.

Lusardi ve Mitchell (2007) çalışmalarında, kişilerin finansal okuryazarlık ve gelecekle ilgili emeklilik planları arasında herhangi bir ilişkinin olup olmadığına dair bir araştırma yapmışlar, iyi seviyede finansal okuryazarlık bilgi düzeyine sahip olan kişilerin emeklilik planlamaları için de yeterli bilgiye sahip oldukları sonucuna varmışlardır.

Lusardi (2008), ABD’deki farklı etnik yapıya sahip bireylerin finansal okuryazarlık düzeyini ölçmek için yaptığı çalışmada Afrika asıllı Amerikalıların, İspanyolların ve kadınların finansal okuryazarlık seviyesinin düşük düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Bunun

yanında bu etnik grupların finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olmasının temel nedeninin düşük eğitim seviyesinden kaynaklanabileceğini ileri sürmüştür.

Cole vd. (2008), Endonezya ve Hindistan'daki finansal okuryazarlık düzeyini ölçtükleri çalışmalarında finansal okuryazarlık ile finansal davranışlar arasında anlamlı ilişkiler tespit etmişlerdir.

Tamimi ve Kalli (2009), çalışmalarında Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki yatırımcıların finansal okuryazarlık seviyesinin oldukça zayıf olduğunu tespit etmişlerdir.

Roji vd. (2011), bireylerin finansal okuryazarlığını ve borsa bilgilerini ölçmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında ankete katılan hane halkının çoğunun temel finansal bilgilere, enflasyon, paranın zaman değeri, bileşik faiz gibi kavramlara hâkim olduğunu tespit etmişlerdir. Ancak katılımcıların bazı temel kavramların dışında; tahvil, hisse senetleri ve faiz oranları arasındaki ilişkiyi ve portföy çeşitlendirmesi ile riskin azaltılmasını bilmedikleri sonucuna varmışlardır.

Almenberg ve Soderbergh (2011) tarafından İsveç'te yapılan finansal okuryazarlık düzeyinin tespitine ilişkin çalışmada, yaşlıların, kadınların ve düşük gelir düzeyindeki kişilerin finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu ortaya konmuştur.

Klapper ve Panos (2013) çalışmalarında, Rusya'da ekonomik kriz döneminde düşük seviyedeki finansal okuryazarlık düzeyinin etkilerini araştırmışlardır. Sonuçta borçlanma oranlarının ani bir şekilde yükseldiği ortamda bile çalışma anketine katılan hane halkının sadece % 41'nin bileşik faiz kavramını bildikleri sonucuna varmışlardır.

Duca ve Kumar (2014), ABD'de hane halkı üzerinde yapmış oldukları çalışmalarında konut kredisi kullanımı ile finansal okuryazarlık arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Sonuç olarak finansal okuryazarlık düzeyinin zayıf olduğu ailelerin konut kredisi kullanmaya çok istekli olmadığı sonucuna varmışlardır.

Finansal okuryazarlık ile ilgili Türkiye'de benzer çalışmalara rastlamak mümkündür. Sarıgül (2014), üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin tespiti ve sosyo-kültürel özellikler ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı ilişkinin varlığını araştırmıştır. Bulgular varyans ve regresyon analizi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda sosyo-kültürel özellikler ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı ilişki saptanmıştır.

Bayram (2014), üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeye çalışmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kendilerini olduğundan daha başarılı gördüğü sonucuna varmıştır.

Er vd. (2014), üniversite lisans eğitim içeriğinin finansal okuryazarlığa etkisini araştırmışlardır. Çalışma finansal okuryazarlığın eğitim programıyla kazanılan bir yetenek olması varsayımı üzerine kurulmuştur. Çalışmada finans dersleri alan öğrencilerin diğer bölümlerdeki bu dersi almamış öğrencilere göre finansal okuryazarlık seviyesinin daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Ertürk ve Demir (2015), Süleyman Demirel Üniversitesi'nde çalışan akademik personelin finansal bilgi seviyesinin tespitine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Sonuç olarak üniversite personelinin finansal konularda bilgi düzeyinin iyi olduğunu fakat finansal eğitime ihtiyaç duyduklarını saptamışlardır.

Fettahoğlu (2015), yaptığı çalışmada Kocaeli'nde ikamet eden ve tesadüfî olarak seçilen bireylerin anket yöntemiyle finansal okuryazarlık düzeyini belirlemeye çalışmış ayrıca hane halkının aile bütçesini yönetmede bilgi ve davranışlarını araştırmıştır. Sonuçta ankete katılan bireylerin temel seviyede finansal okuryazar oldukları ancak karmaşık ve bilgi gerektiren finansal araçlar konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıkları sonucuna varmıştır.

Alkaya ve Yağlı (2015), Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesindeki öğrencilerinin finansal bilgi, tutum ve davranışlarını araştırmışlardır. Yapılan analiz sonucunda finansal tutum ve finansal davranış arasında ilişki olduğunu ve öğrencilerin olumlu finansal davranış ve tutum sergilediklerini, fakat öğrencilerin finansal bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığını saptamışlardır.

Kılıç vd. (2015), çalışmalarında Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini sosyal-kültürel özellikler açısından incelemişlerdir. Sonuçta erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri kadın öğrencilere göre daha yüksek çıkmış, öğrencilerin finansal okuryazarlıkla ilgili en çok bilgiye sahip olduklarını alanın bireysel bankacılık olduğu, en düşük bilgiye sahip olduğu alanının ise yatırım konusu olduğu sonucuna varmışlardır.

Gutnu ve Cihangir (2015), Osmaniye Korkut Ata Üniversite personelinin kendilerini finansal konularda yeterli görüp görmedikleri, bazı finansal kavramları bilip bilmedikleri üzerine anket araştırması yapmışlardır. Sonuç olarak katılımcıların çoğunlukla güncel finansal konularla ilgilendikleri ve bazı finansal kavramlara hâkim oldukları sonucuna varmışlardır.

Ergün vd. (2015), Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal okuryazarlığın demografik özelliklerle ilişkisi olup olmadığını araştırmışlardır. Sonuç olarak öğrencilerin yalnızca temel düzeyde finansal okuryazar oldukları ve demografik özelliklerinin finansal okuryazarlıkla ilişkili olduğu sonucuna varmışlardır.

Çoşkun (2016), çalışmasında Anadolu Üniversitesi ön lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık algılarının finansal davranış ve tutumları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Yapılan anket sonucunda öğrencilerin temel finansal okuryazar oldukları ancak değişik sermaye araçları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını saptamıştır.

Şamiloğlu vd. (2016), Kayseri Üniversitesi'ndeki 100 işletme bölümü öğrencisi ve 100 diğer bölüm öğrencilerinin finansal okuryazarlık davranışlarını analiz etmişlerdir. Sonuç olarak işletme öğrencilerinin, diğer bölümlerdeki öğrencilere göre, erkek öğrencilerin de kadın öğrencilere göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazar olduğu sonucuna varmışlardır.

Tuna ve Ulu (2016), Sakarya Üniversitesi işletme bölümündeki öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, yaş, gelir durumu, öğrenim görülen bölüm türüne göre

farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Sonuç olarak bu faktörlerin finansal okuryazarlıkla anlamlı ilişkisi olduğu sonucuna varmışlardır.

Danışman vd. (2016), üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmışlardır. Sonuç olarak ekonomi, finans ve muhasebe derslerini alan üniversite öğrencilerinin asgari ölçüde finansal okuryazar olduklarını tespit etmişlerdir.

Baysa ve Karaca (2016), Tokat'ta banka müşterilerinin finansal okuryazarlıklarının hangi segmentte daha yüksek olduğunu araştırmışlardır. Sonuç olarak tarım segmentinin finansal okuryazarlık seviyesinin ticari segmente göre daha düşük olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Elmas ve Yılmaz (2016), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ve finansal okuryazarlığın cinsiyet, yaş, gelir durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmışlardır. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır.

Dilek vd. (2016), Kastamonu Üniversitesi'nde eğitim gören üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini araştırmışlardır. Sonuçta üniversite öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yeterli olduğu ancak öğrenmeleri gereken çok şey olduğunu saptamışlardır.

Güler ve Tunahan (2017) çalışmalarında, hane halkının finansal okuryazarlık düzeyi ve demografik özelliklerinin finansal davranışlara etkisini araştırmışlardır. Sonuç olarak hane halkının finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğunu ve demografik özellikler ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı ilişkiler bulunduğunu tespit etmişlerdir.

3. SİİRT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA

Çalışmanın bu bölümünde Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde kayıtlı öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve katılımcıların demografik özelliklerine göre finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin gerekli analizlerin yapılması için verilerin toplanma yöntemi ve bulgularına yer verilecektir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Örneklem

Bu araştırmanın amacı, Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesidir. Çeşitli üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesine yönelik yapılan araştırmalar bulunmasına rağmen, Siirt ve civarı illerde bulunan Üniversitelerde böyle bir araştırmanın yapılmamış olması araştırmanın önemini artırmaktadır.

Araştırmanın hedef kitlesi, Siirt Üniversitesi İİBF'de bulunan işletme, iktisat ve maliye bölümü öğrencileridir. Bu amaçla, araştırmanın ana kütlesi bu fakültede kayıtlı 598 öğrencidir. Evren bilindiği için hesaplama şu şekilde yapılmıştır:

Örneklem hesaplanmasında $n = \frac{N t^2 p q}{d^2 (N-1) + t^2 p q}$ formülünden yararlanılmıştır.

Formülde; n:örnek büyüklüğünü, p: topluluk tahminini, d: kabul edilebilir tolerans düzeyini, Z: istenilen güven aralığını ifade etmektedir. p parametresi bilinmediğinden, en yüksek değeri veren (0,5 x 0,5 = 0,25) değeri kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde araştırmacılar tarafından genel kabul görmüş güven aralığının %95 olmasından dolayı, Z değeri 1.96 olarak esas alındığında araştırmanın örneklem büyüklüğü 234 olarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında ankete katılan ve analiz edilebilir cevap veren 265 öğrencinin verileri değerlendirilmiştir.

3.2. Veri Toplama ve Analiz Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket öğrencilere yüz yüze görüşülerek ve amacı açıklanarak uygulanmıştır. Araştırmada Kılıç, Ata ve Seyrek (2015) tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anketin kullanılması için yazarlardan gerekli izinler alınmıştır. Anket toplam 38 sorudan ve 7 alt gruptan oluşmaktadır. Anket öğrencilerin finansal bilgilerini ölçmekten ziyade finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmeye yöneliktir. Öğrencilere anketteki sorulara verdikleri her bir doğru cevap için “1 puan”, yanlış cevap veya fikir beyan etmedikleri sorular için “0 puan” verilmiştir. Her bir öğrenci en fazla 38 puan alabilecektir. Her bir alt gruba ilişkin öğrencilerin finansal okuryazarlık puanlarının yüzdeleri ile açıklayıcı değişkenler arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak önemli olup olmadığı “Bağımsız Örneklem t Testi” ve “Tek Yönlü Varyans Analizi” ile kontrol edilmiştir. Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda F değeri anlamlı çıkan değişkenlerin gruplarına ilişkin puan yüzdeleri arasındaki farkın anlamlılığı Tukey ile kontrol edilmiş ve sonuçlar tablolar halinde verilmiştir.

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amacı doğrultusunda geliştirilen hipotezler aşağıdaki gibidir:

H1. Öğrencilerin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2. Öğrencilerin yaşları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır

H3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5. İnternet bankacılığı kullanan öğrenciler ile kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6. Bireysel emeklilik sitemine kayıtlı olan öğrenciler ile kayıtlı olmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7. Kredi kartı kullanan öğrenciler ile kullanmayan öğrenciler arasında finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.4. Bulgular

Finansal okuryazarlık anketinde yer alan alt grupların açıklayıcı değişkenlerle ilişkisini ortaya koymak için yapılan analiz sonuçları bu bölümde açıklanmıştır.

3.4.1. Demografik Bulgular

Öğrencilerin cinsiyeti, fakültesi, sınıfı, anne-baba eğitim düzeyi, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanım durumuna göre frekans ve yüzde analizi bilgileri aşağıda Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Demografik Özellikler

Demografikler		Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	119	46
	Erkek	146	54
	Toplam	265	%100
Yaş	18-21	84	32
	22-25	150	56
	25 yaş ve üzeri	31	12
	Toplam	265	100
Bölüm	İşletme	150	58
	İktisat	38	14
	Maliye	77	28
	Toplam	265	100
Sınıf	1.Sınıf	32	12
	2.Sınıf	64	24
	3.Sınıf	97	37
	4.Sınıf	72	27
	Toplam	265	100
İnternet Bankacılığı Kullanma	Evet	31	12
	Hayır	234	88
	Toplam	265	100
Bireysel Emeklilik Sistemine Kayıtlı Olma	Evet	31	12
	Hayır	234	88
	Toplam	265	100
Kredi Kartı Kullanma	Evet	160	60
	Hayır	105	40
	Toplam	265	100

Araştırmaya katılanların 119’u (%46) erkek, 146’sı (%54) kadın öğrencilerdir. Katılımcıların 150’si (%58) işletme, 38’i (%14) iktisat ve 77’si (%28) maliye bölümünde öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerden 32’si (%12) 1.sınıf, 64’ü (%24) 2.sınıf, 97’si (%37) 3.sınıf ve 72’si (%27) 4. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin anne-baba eğitimlerinin ağırlıklı olarak (%40) ilköğretim mezunu oldukları görülmektedir. Katılımcılardan 31’i (%12) en az

bir bireysel emeklilik sistemine kayıtlı iken 234'ü (%88) herhangi bir bireysel emeklilik sistemine kayıtlı olmadığını beyan etmiştir. 160 öğrenci (%60) kredi kartı kullanırken 105 öğrenci (%40) kredi kartı kullanmamaktadır. 226 öğrenci (%86) internet bankacılığını kullandığını ve 39 öğrenci (%14) internet bankacılığını kullanmadığını ifade etmiştir.

3.4.2. Demografik Özelliklere Göre Başarı Puanları

Anketin ilk yedi bölümündeki sorulara verilen doğru cevaplar sonucunda ortalama başarı puanları oluşturulmuştur. Analiz kısmında yapılan tüm testlerde ortalama başarı yüzdeleri kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine göre 100 üzerinden hesaplanmış ortalama başarı puanları aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 2. Demografik Özelliklere Göre Ortalama Başarı Puanları (100 üzerinden)

		N	%	TEF	BB	ES	FT	Y	VM	MF	GB
Genel başarı puanları		265	%100	61	57	53	65	41	52	39	53
Cinsiyet	Erkek	119	%46	62	57	52	62	41	53	44	53
	Kadın	146	%54	59	56	53	67	30	49	35	51
Bölüm	İşletme	150	%58	63	58	51	67	42	50	41	54
	İktisat	38	%14	57	53	53	59	45	46	36	50
	Maliye	77	%28	58	56	56	64	35	57	37	52
Sınıf	1.Sınıf	32	%12	43	61	49	56	38	45	36	47
	2.Sınıf	64	%24	58	55	51	64	33	49	37	50
	3.Sınıf	97	%37	62	57	55	66	40	52	38	53
	4.Sınıf	72	%27	67	57	53	69	49	55	44	57
Bireysel Emeklilik	Evet	31	%12	60	60	54	46	46	54	48	54
	Hayır	234	%88	60	56	66	40	40	51	51	52
Kredi Kartı	Evet	160	%60	63	58	51	64	42	52	41	54
Kullanımı	Hayır	105	%40	57	55	56	67	39	50	36	52
İnternet Bankacılığı Kullanımı	Evet	226	%86	62	57	53	65	41	52	40	54
	Hayır	39	%14	54	56	53	65	37	48	33	49

TEF: Temel Ekonomi ve Finans Başarı Puanı

BB: Bireysel Bankacılık Başarı Puanı

ES: Emeklilik ve Sigortacılık Başarı Puanı

FT: Finansal Tablolar Başarı Puanı

Y: Yatırım Başarı Puanı

VM: Vergi ve Mevzuat Başarı Puanı

MFH: Matematik ve Faiz Hesaplamaları Puanı

GB: Genel Başarı Puanı

Buna göre katılımcıların finansal okuryazarlık konusunda genel başarı oranının %53 düzeyinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde en yüksek oranda finansal tablolar kategorisinde başarılı oldukları (%65), en düşük başarı oranının ise matematik ve faiz hesaplamaları kategorisinde olduğu (%39) görülmektedir.

Cinsiyete göre finansal okuryazarlık düzeyi incelendiğinde erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden küçük bir farkla daha başarılı oldukları söylenebilir. Erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi %53 iken, bayan öğrencilerin oranı %51 olmuştur.

Bölgümlere göre inceleme yapıldığında, işletme bölümü öğrencilerinin % 54 oranla maliye (%52) ve iktisat (%50) bölümü öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmektedir.

Sınıflar bazında mukayese yapıldığında, 4. sınıf öğrencileri % 57 oranla en başarılı sınıf olurken, 3.sınıf öğrencileri % 53, 2.sınıf öğrencileri % 50 ve 1.sınıf öğrencilerin de %47 oranla sınıfları ile orantılı olarak finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Bireysel emeklilik sistemine kayıtlı öğrencilerin (%54) kayıtlı olmayan öğrencilerden (%52) biraz daha yüksek bir finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu görülürken, aynı durum kredi kullanan ve internet bankacılığı kullanan öğrenciler ile kullanmayan öğrenciler içinde geçerlidir.

3.4.3. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğrencilerin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı Bağımsız Örneklem t Testi ile kontrol edilmiştir. Bağımsız iki örnekten elde edilen nicel ve nitel verilerin istatistikleri kullanılarak test edilmesinde bağımsız örneklem t testinden yararlanır. Tablo 3’de t testinin sonucu gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin t Testi Sonuçları

Hipotez	Cinsiyet	N	\bar{X}	s.s	t	p*	Hipotez Sonucu
H1	Erkek	119	53	13,28	1,368	0,171	RED
	Kadın	166	51	11,41			

*p<0,05;

N= Gözlem sayısı, s.s.= Standart Sapma, t=test istatistiği \bar{X} = aritmetik ortalama, p= anlamlılık düzeyi

Tablo 3 incelendiğinde erkek öğrencilerin başarı düzeyinin bayan öğrencilere daha yüksek olmasına rağmen farklılığın istatistiki olarak anlamlı düzeyde olmadığı (p>0,05) görülmektedir. Buna göre “H1. Öğrencilerin cinsiyetleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.” hipotezi reddedilmiştir.

3.4.4. Öğrencilerin Yaşları ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Anova (F) testi, normal dağılım bağımsız iki örnekten büyük varyansın küçük varyansa oranlanması ile yapılan bir varyans türdeşlik testidir. F test istatistiği önemli ise örnek varyanslarının türdeş olmadıklarına, değişse türdeş olduklarına karar verilir (Özdamar, 2004:318). Gruplararası kareler ortalaması, gruplar içi kareler ortalamasına bölünerek varyans analizinin test istatistiği olan F değeri elde edilir. Hesaplanan F değeri, F tablosundan elde edilen kritik değerden büyükse örnek ortalamaları arasındaki farklılığın önemli olduğuna, kritik değerden küçükse örnek ortalamaları arasındaki farklılığın önemli olmadığına hükmedilir. Serbestlik derecesi (df) örnek içinde serbestçe değişebilecek gözlem değeri

sayısını gösterir (Köseoğlu ve Yamak, 2002:54). Tablo 4 ve 5’de ANOVA testinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 4. Yaş Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Yaşlar	N	\bar{X}	s.s.
18-21 yaş	84	51,39	11,62
22-25 yaş	153	52,33	12,49
25 yaş üstü	28	59,75	11,42
Toplam	265	52,8226	12,31

N= gözlem sayısı, \bar{X} = ortalama, s.s.= standart sapma

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin yaşları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında doğru orantı olduğu, yaşları yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeylerinin de yükseldiği görülmektedir. Yaş değişkenine göre ortaya çıkan bu farklılığın anlamlı bir fark olup olmadığı ANOVA testi ile test edilmiş ve elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda da gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Yaşları ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p*
Gruplar arası	1551,051	2	775,526	5,283	,006
Grup içi	38461,613	262	146,800		
Toplam	40012,664	264			

*p<0,05, df= serbestlik derecesi, F= test istatistiği, p= anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (F=5,283, p<0,05). Bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu tespit etmek için Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Araştırma Grubunun Yaş Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Düzeyine İlişkin Tukey Testi Karşılaştırılmasını Gösteren Dağılım

Yaş Grupları	Sınıf Değişkenleri	Ortalamalar Farkı	p
18-21 yaş	22-25 yaş	-,94701	,833
	25 yaş ve üstü	-8,35714*	,005
22-25 yaş	18-21 yaş	,94701	,833
	25 yaş ve üstü	-7,41013*	,009
25 yaş ve üstü	18-21 yaş	8,35714*	,005
	22-25 yaş	7,41013*	,009

*p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde, 25 yaş ve üstü grubu öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri hem 18-21 yaş grubundaki öğrencilere göre hem de 22-25 yaş grubundaki öğrencilere göre farklılık göstermekte olduğu, bu farklılığın istatistiki olarak anlamlı düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre “H2. Öğrencilerin yaşları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır” hipotezi kabul edilmiştir.

3.4.5. Öğrencilerin Bölümleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümleri açısından finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı ANOVA testi ile test edilmiş ve test sonuçları Tablo 7 ve 8’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Bölümleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Betimsel İstatistikler

Sınıflar	N	\bar{X}	s.s.
İşletme	150	53,85	12,17
İktisat	38	50,15	13,71
Maliye	77	52,16	11,75
Toplam	265	52,82	12,31

N= gözlem sayısı, \bar{X} = ortalama, s.s.= standart sapma

Tablo 7 incelendiğinde, ortalaması en yüksek olan bölümün işletme bölümü (53,85) olduğu, ortalaması en düşük olan bölümün de iktisat bölümü (50,15) olduğu görülmektedir. Bölüm değişkenine göre ortaya çıkan bu farklılığın istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA test sonuçları aşağıdaki tabloda da gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Bölümleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
Gruplar arası	459,322	2	229,661	1,521	,220
Grup içi	39553,343	262	150,967		
Toplam	40012,664	264			

*p<0,05

df= serbestlik derecesi, F= test istatistiği, p= anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile öğrenim gördükleri bölümler arasında ortaya çıkan farklılığın istatistiki olarak anlamlı olmadığı görülmektedir (F=1,521, p>0,05).

Bu sonuçlara göre “H3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır” hipotezi reddedilmiştir.

3.4.6. Öğrencilerin Sınıfları ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki
Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin sınıflarına göre farklılık gösterip göstermediği ve farklılığın anlamlı olup olmadığının tespiti için ANOVA testi uygulanmış ve test sonuçları tablo 9 ve 10’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Sınıf Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Sınıflar	N	\bar{X}	s.s
1.sınıf	32	46,8125	14,29513
2.sınıf	64	50,0781	10,58196
3. sınıf	97	53,4021	11,93180
4.sınıf	72	57,1528	11,82937
Toplam	265	52,8226	12,31110

N= gözlem sayısı, \bar{X} = ortalama, s.s.= standart sapma

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin sınıfları ile ortalamaları arasında doğru orantı olduğu, öğrenim gördükleri sınıfları yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeylerinin de yükseldiği görülmektedir. Sınıf değişkenine göre ortaya çıkan bu farklılığın anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespiti için yapılan ANOVA testinin sonuçları aşağıdaki tabloda da gösterilmiştir.

Tablo 10. Sınıf Değişkenine Göre Sınıfları ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	Sig.
Gruplar arası	3020,541	3	1006,847	7,104	,000
Grup içi	36992,123	261	141,732		
Toplam	40012,664	264			

*p<0,05

df= serbestlik derecesi, F= test istatistiği, p= anlamlılık düzeyi

Yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile öğrenim gördükleri sınıfları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (F=7,104, p<0,05). Bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu tespit etmek için Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Araştırma Grubunun Sınıf Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Düzeyine İlişkin Tukey Testi Karşılaştırılmasını Gösteren Dağılım

	Sınıf Değişkenleri	Ortalamalar Farkı	p
1.Sınıf	2. Sınıf	-3,26563	,585
	3. Sınıf	-6,58956*	,035*
	4. Sınıf	-10,34028*	,000*
2.Sınıf	1. Sınıf	3,26563	,585
	3. Sınıf	-3,32394	,308
	4. Sınıf	-7,07465*	,004*
3.Sınıf	1. Sınıf	6,58956*	,035
	2. Sınıf	3,32394	,308
	4. Sınıf	-3,75072	,181
4.Sınıf	1. Sınıf	10,34028*	,000
	2. Sınıf	7,07465*	,004
	3. Sınıf	3,75072	,181

*p<0,05

Tablo 11 incelendiğinde, 1.sınıflar ile 3.ve 4.sınıflar arasında anlamlı bir farklılık olduğu, 2.sınıfların sadece 4.sınıflar ile anlamlı olarak farklılaştığı ve 4.sınıfların 1.ve 2.sınıflardan anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre “*H4. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.*” hipotezi kabul edilmiştir.

3.4.7. Öğrencilerin İnternet Bankacılığı Kullanmaları ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğrencilerin internet bankacılığı kullanmaları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı Bağımsız Örneklem t Testi ile kontrol edilmiştir. Tablo 12’de t testinin sonucu gösterilmiştir.

Tablo 12. İnternet Bankacılığı Kullanma ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin t Testi Sonuçları

Hipotez	İnternet Bankacılığı Kullanma	N	\bar{X}	s.s	t	p*	Hipotez Sonucu
H1	Evet	226	54	12,20	1,71	0,04	KABUL
	Hayır	39	49	12,64			

*p<0,05

N= Gözlem sayısı, s.s.= Standart Sapma, t=test istatistiği \bar{X} = aritmetik ortalama, p= anlamlılık düzeyi

Tablo 12 incelendiğinde internet bankacılığı kullanan öğrencilerin ortalamalarının kullanmayan öğrencilere göre daha yüksektir. Bu farklılık, bağımsız örneklem t testi sonuçlarına istatistiksel açıdan anlamlı olduğu ($p < 0,05$) görülmektedir. Buna göre “*H5. İnternet bankacılığı kullanan öğrenciler ile kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır*” hipotezi kabul edilmiştir.

3.4.8. Öğrencilerin Bireysel Emeklilik Sistemine Kayıtlı Olmaları ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğrencilerin bireysel emeklilik sistemine kayıtlı olmaları, kredi kartı ve internet bankacılığı kullanmaları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı Bağımsız Örneklem t Testi ile kontrol edilmiştir. Tablo 13’de t testinin sonucu gösterilmiştir.

Tablo 13. Bireysel Emeklilik Sistemine Kayıtlı Olma ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin t Testi Sonuçları

Hipotez	Bireysel Emeklilik Sistemi	N	\bar{X}	s.s	t	p*	Hipotez Sonucu
H6	Evet	31	54	13,97	0,575	0,566	RED
	Hayır	233	53	12,12			

* $p < 0,05$

N= Gözlem sayısı, s.s.= Standart Sapma, t=test istatistiği \bar{X} = aritmetik ortalama, p= anlamlılık düzeyi

Tablo 13 incelendiğinde, bireysel emeklilik sistemine kayıtlı olanların ortalamaları kayıtlı olmayanlara göre daha yüksek olmasına rağmen bu farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı ($p > 0,05$) görülmektedir. Buna göre “*H6. Bireysel emeklilik sistemine kayıtlı öğrenciler ile kayıtlı olmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır*” hipotezi reddedilmiştir.

3.4.9. Öğrencilerin Kredi Kartı ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğrencilerin kredi kartı kullanmaları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı Bağımsız Örneklem t Testi ile kontrol edilmiştir. Tablo 14’de t testinin sonucu gösterilmiştir.

Tablo 14. Kredi Kartı Kullanma ile Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkiye İlişkin t Testi Sonuçları

Hipotez	Kredi Kartı Kullanma	N	\bar{X}	s.s	t	p*	Hipotez Sonucu
H7	Evet	160	54	12,29	1,23	0,218	RED
	Hayır	104	52	12,35			

* $p < 0,05$

N= Gözlem sayısı, s.s.= Standart Sapma, t=test istatistiği \bar{X} = aritmetik ortalama, p= anlamlılık düzeyi

Tablo 14 incelendiğinde kredi kartı kullanan öğrencilerin ortalamaları kullanmayanlara göre daha yüksek olmasına rağmen bu farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre “*H7. Kredi Kartı Kullanan öğrenciler ile kullanmayan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır*” hipotezi reddedilmiştir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Finansal okuryazarlık, özellikle 2008 yılında başlayan küresel ekonomik kriz ile birlikte dünya genelinde daha fazla gündeme gelmiş ve finansal okuryazarlık düzeyinin artırılmasının önemi daha fazla vurgulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesine yönelik ol bu araştırma Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeyleri ile alt bileşenleri olan; temel ekonomi ve finans, bireysel bankacılık, emeklilik ve sigortacılık, finansal tablolar, yatırım, vergi ve mevzuat alanlarında başarı düzeyleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilere frekans, bağımsız örneklem t testi ve Anova testi uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda öğrencilerin genel seviyesi 100 üzerinden 53 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, Kılıç vd, (2015) tarafından aynı anket soruları ile yapılan çalışmada ortaya çıkan sonuca göre (%48) daha yüksek bir düzeyi göstermektedir. Öğrencilerin en başarılı oldukları alanlar finansal tablolar (65) ile temel ekonomi ve finans (61) alanı iken, en zayıf oldukları alt alanlar matematik ve faiz (39) ile yatırım (41) alt alanları olduğu görülmektedir. Özellikle matematik ve faiz alanında düzeyin düşüklüğü literatürdeki birçok çalışmayla uyumludur (Örn: Kılıç vd, 2015, Klapper ve Panos, 2013). Bu sonuçlar literatürde yer alan finansal okuryazarlık araştırmalarına benzerlik göstermektedir. Erkek ve kadın öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç literatürdeki bazı çalışmaların sonuçlarına uygunken (Örn: Ergün vd, 2015), bazı çalışmalardan da farklılık göstermektedir (Örn: Kılıç vd, 2015; Chen ve Volpe 2002). Öğrencilerin yaşlarına göre finansal okuryazarlık düzeylerinin farklılaştığı, yaşları arttıkça finansal okuryazarlık düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre finansal okuryazarlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmazken, sınıflar bazında anlamlı bir farklılık tespit edilmiş, sınıfları yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeylerinin de yükseldiği tespit edilmiştir. Buna göre, öğrencilerin öğrenim hayatları boyunca edindikleri bilgilerin finansal okuryazarlık düzeylerini artırdığı söylenebilir. İnternet bankacılığını kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin, kullanmayan öğrencilere göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak kredi kartı kullanan öğrencilerin kullanmayanlara göre ve bireysel emeklilik sistemine kayıtlı öğrencilerin kayıtlı olmayan öğrencilere göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Sonuç olarak öğrencilerin orta düzeyde finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları; yaş, sınıf ve internet bankacılığı değişkenlerine göre gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu ve diğer demografik özelliklerine göre katılımcıların finansal okuryazarlık düzeylerinde bir farklılık olmadığı söylenebilir. Araştırmanın sadece İİBF öğrencilerine yönelik olması ve bölümlerdeki tüm öğrencilere ulaşamaması çalışmanın kısıtlarındandır.

Üniversitedeki tüm fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve fakülteler bazında karşılaştırmalı analizlerin yapılması başka bir çalışmanın konusu olabilir.

KAYNAKLAR

- Alkaya, Aylin.- Yağlı, İbrahim (2015), “Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C:8 (40), ss.585-599.
- Almenberg, Johan. - Soderberg, Jenny (2011), “Financial Literacy and Retirement Planning in Sweden, Network for Studies on Pensions, Ageing and Retirement Discussion Papers,” V: 112, pp.1-28.
- Bayram, Seliha (2014), “Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama”, Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi C.2(2), ss.105-135.
- Baysa, Eray. - Karaca, Süleyman (2016), “Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz sayısı, ss. 109- 126.
- Beal, Diana. - Sarath Delpachitra (2002), “Financial Literacy among Australian University Students”, Economic Papers: a Journal of Applied Economics and Policy, V:22 (1), pp.65-78.
- Chen, Haiyang. - Ronald P. Volpe (2002), “Gender Differences in Personal Financial Literacy Among College Students”, Financial Services Review, V:11(3), pp.289-307.
- Cole, Shawn - Thomas Sampson. - Bilal Z.(2008), “Money or Knowledge? What Drives The Demand for Financial Services in Developing Countries?”, Harvard Business School Working Paper, No. 09-117, pp.1-51.
- Çoşkun, Selin (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Finansal Davranış Ve Tutumlarının Belirlenmesi: Finansal Okuryazarlık Algıları Üzerine Bir Araştırma”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, C: 5(7), ss. 2257-2258.
- Danes, Sharon M. - Tahira K. Hira (1987), “Money Management Knowledge of College Students”, The Journal of Student Financial Aid, V:17, pp. 4–16.
- Danışman, Emre. - Sezer, Durmuş. - Gümüş, Umut (2016). “Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Kara Harp Okulu Bilim Dergisi, C: 26 (2), ss.1-37.
- Dilek, Serkan - Küçük, Orhan. - Eleren, Ali (2016), “Kastamonu Üniversitesi Öğrencilerinin Ekonomi Okuryazarlığı”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi, C:5 (7), ss. 1865-1878.

- Duca, John. - Kumar, Anil (2014), “Financial Literacy and Mortgage Equity Withdrawals, Journal of Urban Economics”, V:80, pp. 62-75.
- Elmas, Bekir. - Yılmaz, Hakan (2016), “Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C:2(2), ss.117-140.
- Er, Fikret, - Temizel, Fatih. - Özdemir, Ali. Sönmez, Harun (2014), “Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ss.113-125.
- Ergün, Bahadır - Şahin, Arzu. - Ergin, Erhan (2015), “Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C:7(34), ss.847-864.
- Ertürk, Elvan. - Demir, Yusuf (2015), “Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim sayısı, ss.113-134.
- Fettahoğlu, Sibel (2015), “Hane Halkının Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Kocaeli’nde Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Temmuz Sayısı, ss.101-116.
- Gutnu, Mehmet. - Cihangir, Mehmet (2015), “Finansal Okuryazarlık: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Personeli Üzerine Bir Araştırma”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, C: 3(10), ss. 415-424.
- Güler, Emine. - Tunahan, Hakan (2017), “Finansal Okuryazarlık: Hane halkı Üzerine Bir Araştırma”, Sakarya Üniversitesi İşletme Bilimi Dergisi, C:5(3), ss.79-104.
- Hogart, Jeanne M. (2002). “Financial Literacy and Family and Consumer Sciences, Journal of Family and Consumer Sciences”. V:94, pp.15-28.
- Kılıç, Yunus - Ata, Ali. - Seyrek, İbrahim (2015), “Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Nisan Sayısı, ss.129-150.
- Klapper, Leora .- Panos Georgias (2013), “Financial Literacy and Retirement Planning: the Russian Case”, Journal of Pension Economics and Finance, V: 40 (4), pp.599-618.
- Köseoğlu Mustafa, -Yamak Rahmi (2002), Uygulamalı İstatistik, Derya Kitabevi, Trabzon
- Lusardi, Annamaria (2008). “Financial Literacy: An Essential Tool for Informed Consumer Choice”, Joint Center for Housing Studies of Harvard University, pp.1-26.
- Lusardi, Annamaria. - Olivia Mitchell (2007), “Baby Boomer Retirement Security: The Roles of Planning”, Financial Literacy, and Housing Wealth, Journal of Monetary Economics, V:54, pp.205-224

- Markovic, Charli A. - Sharon A. Devaney (1997), “College Seniors’ Personal Finance Knowledge and Practices”, *Journal of Family and Consumer Sciences*, V:89, pp.61–65.
- Rooij, Maarten V. – Annamaria, Lusardi. - Rob, Alessie (2011), “Financial Literacy and Stock Market Participation”, *DNB Bank Working Paper*, No: 13565, pp.1-50.
- Özdamar Kazım (2004), *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*, Kaan Kitabevi.
- Sarıgül, Haşmet (2014), “A Survey of Financial Literacy Among University Students”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ekim sayısı, ss.207-224.
- Şamiloğlu, Famil. - Kahraman, Yunus. - Bağcı, Haşim (2016),“Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICAFR 16 Özel Sayısı, ss. 308- 318.
- Tamimi, Al. - Al Bin Kalli (2009), “Financial Literacy and Investment Decisions of UAE Investors, *Journal of Risk Finance*”, V:10 (5), pp.500-516.
- Tuna, Gülfen - Ulu, Mehmet (2016), “Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICAFR 16 Özel Sayısı, ss.128-141.
- Worthington, Andrew C. (2006), “Predicting Financial Literacy in Australia”, *Financial Services Review*, V:15(1), pp.59–79.

EK 1: ANKET FORMU

Değerli katılımcı,

Bu anket çalışması, üniversite öğrencilerinin *finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi* amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara verilen cevaplar bilimsel amaçlarla değerlendirilecektir. Araştırmanın geçerliliği açısından bütün soruların cevaplanması önem arz etmektedir. Lütfen seçenekler arasından size göre en doğru olanı işaretleyiniz. **Cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacaktır.**

Katılıminız için teşekkür ederiz.

	Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans	Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
1	Enflasyon paranın satın alma gücünü azaltır.			
2	Türkiye’de enflasyon oranları %10’un altındadır.			
3	Enflasyon oranı piyasadaki kredi faiz oranından yüksek ise kredi kullanmak avantajlıdır.			
4	Bir evi kiralamak, ev satın almaya kıyasla finansal açıdan bütçenizi daha rahat kullanmanızı sağlar.			
5	Borsalarda sadece hisse senedi alım-satımı yapılmaktadır.			
6	Türkiye’deki menkul kıymetler borsasının adı Borsa İstanbul’dur.			
7	Vadesiz mevduat hesabı faiz kazancı sağlar.			
8	Ons, altın gibi kıymetli madenlerin ölçü birimidir.			
	Bireysel Bankacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
9	Tüm bankalar aynı işlem ücretleri ile çalışırlar.			
10	Uzun vadeli kredi kullanmak kısa vadeli kredi kullanmaktan daha maliyetlidir.			
11	IBAN, uluslararası banka hesap numarasıdır.			
12	EFT, aynı bankadaki hesaplar arasında para transferi yapmak için kullanılır.			
13	İnternet bankacılığı yardımıyla kredi başvurusu yapılabilmektedir.			
14	İnternet bankacılığı yardımıyla hisse senedi alım satım işlemleri yapılabilmektedir.			
	Emeklilik ve Sigortacılık	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
15	Bireyin yaşı, araç kasko bedelinin belirlenmesinde önemli bir rol faktördür.			
16	SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu), Türkiye’de çalışanların bağlı oldukları sağlık güvencesi kurumudur.			
17	Türkiye’de emeklilik yaşı herkes için 65’tir.			
18	Bireysel emeklilik sistemi, aylık prim ödemeleri yapılan özel bir emeklilik sistemidir.			
19	Bireysel emeklilik sisteminde emekliliğe hak kazanmak için 10 yıl süreyle katkı payı ödemesi yapmak gerekmektedir.			
	Finansal Tablolar	Doğru	Yanlış	Fikrim yok
20	Bilanço, belirli bir tarihteki varlıkları, borçları ve özsermayeyi gösterir.			
21	Öz sermaye, toplam varlıklarla borçlar arasındaki farktır.			

22	Eğer bir bireyin öz sermaye hesabında 9.000 TL ve borç hesabında 8.000 TL varsa bu bireyin toplam varlıkları 17.000 TL'dir.			
23	Nakit sıkıntısı çeken bir şirket, kesinlikle zarar etmiştir.			

Yatırım		Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
24	Bir şirketin tahvilini alırsanız o şirkete ortak olmuş olursunuz.			
25	Hisse senetlerine yatırım yaptığınızda faiz kazancı elde edersiniz.			
26	Hisse senedi yatırımı tahvil yatırımına kıyasla daha riskli bir yatırım türüdür.			
27	Döviz, bir tasarruf aracıdır.			
28	Risk düzeyleri aynı olan iki projeden A projesi B projesinden daha fazla getiri sağlamaktadır. Dolayısıyla iki proje arasından B projesi seçilmelidir.			
Vergi ve Mevzuat		Doğru	Yanlış	Fikrim Yok
29	Türkiye'de KDV oranı bütün ürünlerde %18 olarak uygulanmaktadır.			
30	Yeni bir iş kurmadan önce Sanayi ve Ticaret Odası'na kayıt yaptırmak gerekmektedir.			
31	Her işyeri sahibi vergi dairesine kayıt yaptırmak zorundadır.			
32	Bir "Vergi Yılı" 1 Ocak'ta başlayıp, 31 Aralık'ta sona erer.			
33	Amerikan doları, Euro ve Sterlin arasında en değerli olan para birimi hangisidir?	a. Amerikan Doları b. Euro c. Sterlin		
Matematik ve Faiz Hesaplamaları				
34	Tuna Bey, ayda 2000 TL kazanacağı yeni bir işe girmiştir. Her ay 900 TL kira, 350 TL ulaşım gideri, 500 TL mutfak giderleri ve 100 TL giyinme masrafları vardır. Tuna Bey'in 600 TL para biriktirmesi kaç ay sürecektir?	a. 1 ay b. 2 ay c. 3 ay d. 4 ay e. Fikrim yok		
35	Konut kredisinde aylık faiz oranı %1 ise yıllık faiz oranı ne olmalıdır?	a. %12'den az b. %12 c. %12'den fazla d. Fikrim yok		
36	Banka hesabınızda 100 TL'niz olduğunu ve faiz oranının yıllık %5 olduğunu varsayın. 1 yıl sonra hesabınızdaki paranın ne kadar olacağını düşünürsünüz?	a. 105 TL'den az b. 105 TL c. 105 TL'den fazla d. Fikrim yok		
37	Banka hesabınızda 100 TL mevduatınız olduğunu farz edin. Yıllık faiz oranı %5, enflasyon oranı %6 ise, 1 yıl sonra paranızın alım gücü ne kadar olacaktır?	a. 100 TL b. 100 TL'den az c. 100 TL'den fazla d. Fikrim yok		
38	Zeynep ve Bilge aynı yaşadadır. Zeynep 30 yaşından itibaren her yıl 1.000 TL, Bilge ise 40 yaşından itibaren her yıl 2.000 TL bankaya faize para yatırıyor. 50 yaşına geldiklerinde hangisinin hesabında daha fazla parası vardır?	a. Eşit miktarda paraları vardır. b. Bilge. Çünkü her yıl daha fazla miktarda birikim yapmıştır. c. Zeynep. Çünkü daha uzun yıl yatırım yapmıştır. d. Zeynep. Çünkü birikimleri daha uzun süre bileşik faizde artmıştır. e. Fikrim yok		

Cinsiyetiniz	() Erkek () Kadın
Yaşınız	
Bölümünüz	
Sınıfınız	
Öğretim türünüz	() Örgün öğretim () İkinci öğretim

Babanızın eğitim durumu	<input type="checkbox"/> Okuryazar değil <input type="checkbox"/> Okuryazar <input type="checkbox"/> İlköğretim <input type="checkbox"/> Lise <input type="checkbox"/> Üniversite <input type="checkbox"/> Lisansüstü
Annenizin eğitim durumu	<input type="checkbox"/> Okuryazar değil <input type="checkbox"/> Okuryazar <input type="checkbox"/> İlköğretim <input type="checkbox"/> Lise <input type="checkbox"/> Üniversite <input type="checkbox"/> Lisansüstü
Kredi kartı kullanıyor musunuz?	<input type="checkbox"/> Evet <input type="checkbox"/> Hayır
Bireysel emeklilik sistemine katılımınız var mı?	<input type="checkbox"/> Evet <input type="checkbox"/> Hayır
İnternet bankacılığı kullanıyor musunuz?	<input type="checkbox"/> Evet <input type="checkbox"/> Hayır